

Ta vare på jorda – du låner den bare av oss

Kilde- sortering

RIRs håndbok i kildesortering

UTGAVE 1 - 2015

RIR-abonnenter viktige miljøarbeidere

Hvorfor kildesortere?

Som RIR-abonnenter og kildesortere er dere viktige bidragsytere når det gjelder å ta vare på miljøet. Dette bidrar til å redusere farlige stoffer fra avfallsstrømmen.

Alt avfall fra husholdningene i RIR-kommunene blir nå gjenvunnet, enten til nye og nyttige produkter eller til varmeenergi. Drikkekartongene du skyller og bretter blir til ny emballasjekartong, matavfallet blir til biogass og til god jord, plast blir til nye plastprodukter, metall blir til ny emballasje eller armeringsjern og glass blir til isolasjonsmatt. Slik gjenvinnes alle avfallstypene du kildesorterer og kaster i trilledunkene eller leverer til returpunkter og miljøstasjoner.

Denne håndboken skal være til hjelp slik at vi alle blir enda bedre kildesortere. Bruk den, og kom gjerne med gode tips til oss i RIR dersom du har flere gode idéer til god kildesortering!

Takk for det gode samarbeidet!

Innhold

Emne	Side
Praktisk utstyr	4
Bioavfall	6
Plastavfall	8
Papp, papir og kartong	10
Restavfall	12
Glass og metallemballasje	14
Elektrisk og elektronisk avfall	16
Farlig avfall	18
Klær og sko	20
Annet avfall	22
Stikkordsliste avfallssortering	24
Om gjenbruk	30
Miljøstasjonene	31
10 miljøtips	siste side
Adresser	siste side

Praktisk utstyr for god kildesortering

For at vi sammen skal kunne gjøre en god jobb når det gjelder å ta vare på miljøet, får du som ny RIR-abonnet utlevert dette utstyret:

- 80-liters trilledunk til bioavfall (mat)
- 140-liters trilledunk til papir
- 140-liters trilledunk til restavfall
- Blanke sekker til plastemballasje
- Rød boks til farlig avfall
- Blå boks til mellomlager av papir

Har du spørsmål til RIR kan du sende en SMS til nummer 2242 med kodeord RIR. Du kan også ringe oss på tlf. 71 21 34 50, sende en e-post til rir@rir.no eller finne informasjon på www.rir.no.

Henting av avfall

Før kl. 07.00 på hentedagen må trilledunkene settes 1-3 meter fra vegkanten der renovasjonsbilen stopper. Hvilken uke og avfallstype som blir hentet i ditt område finner du i hentekalenderen som sendes ut hvert år og på www.rir.no. Du kan bestille varsel på SMS kvelden før hentedagen.

Farlig avfall som olje, lakk, maling og kjemikalier samler du opp i lukket og merket emballasje i den røde boksen du har fått utlevert. Dette tar du med til nærmeste miljøstasjon eller til en innsamlingsbil som tar imot farlig avfall og som kommer til ditt område flere ganger i året.

Ta vare på utstyret

Renovasjonsutstyret som utleveres er RIR sin eiendom, men det er den enkelte abonnent sitt ansvar å sørge for renhold og enkelt vedlikehold.

Utstyr som blir ødelagt ved henting av søppel eller på annen måte der abonnenten er uforskyldt, kan byttes kostnadsfritt på RIR sin miljøstasjon i Årødalen.

Utstyr som blir ødelagt på grunn av feil bruk eller uforsiktig håndtering må abonnenten selv erstatte.

For liten trilledunk

Enkelte abonnenter kan ha ekstra mye søppel og får problemer med å få plass i de utleverte dunkene. Mot tillegg i gebyret kan du få større abonnement og for eksempel øke papirdunken fra 140 liter til 240 liter. Ta kontakt med RIR eller kommunen din for nærmere informasjon.

Kompostering

Kompostering av bioavfall kan være en god løsning for enkelte. Du må da selv skaffe deg en kompostbenge der du kan kompostere bioavfall til matjord. De som inngår en avtale med RIR om kompostering får en reduksjon i renovasjonsavgiften, men kan da ikke levere bioavfall. Ta kontakt med RIR eller kommunen for nærmere informasjon.

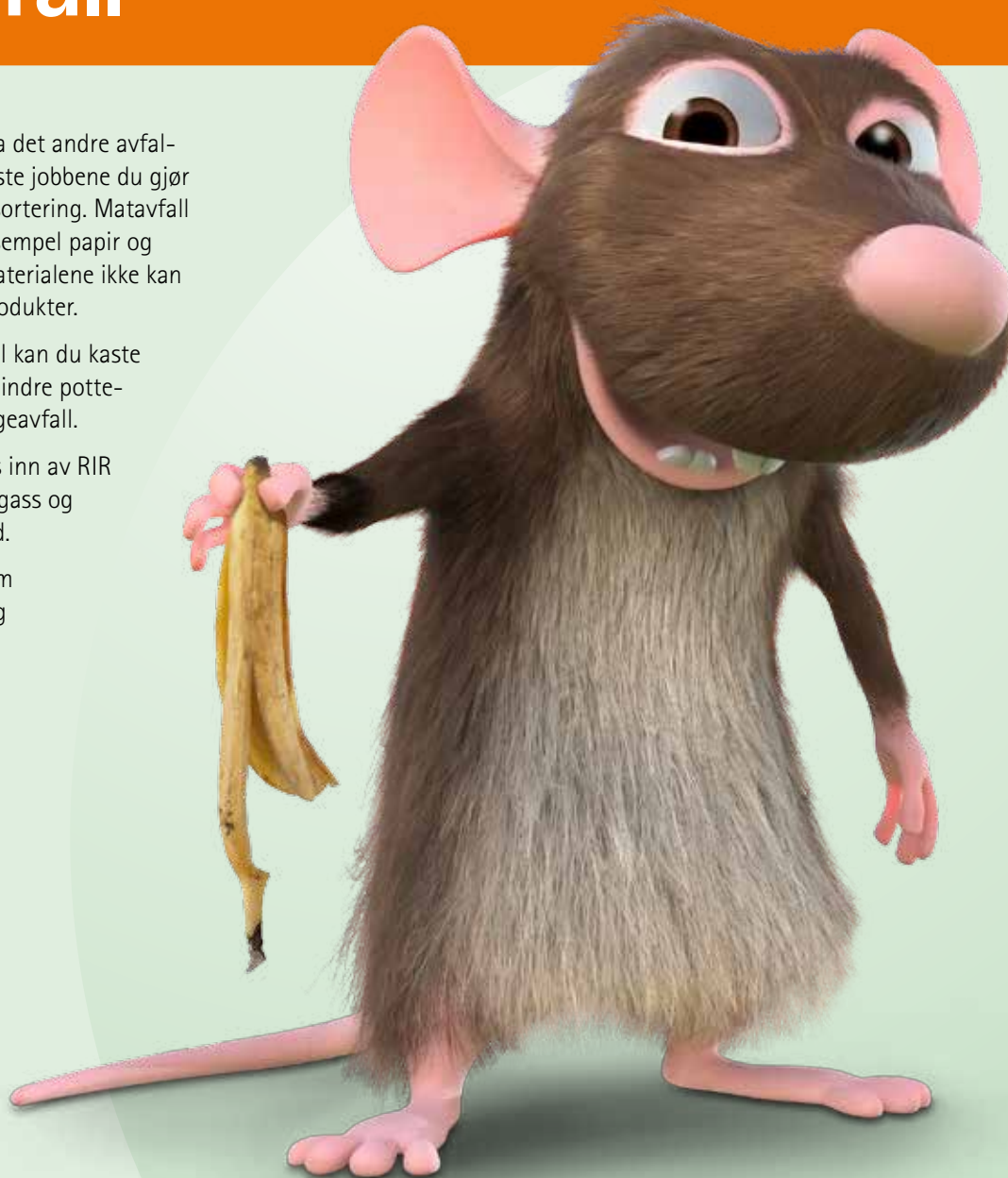
Bioavfall

Å fjerne matavfall fra det andre avfallet er en av de viktigste jobbene du gjør når det gjelder kildesortering. Matavfall sammen med for eksempel papir og plast gjør at disse materialene ikke kan gjenbrukes til nye produkter.

I dunken for bioavfall kan du kaste både matrester og mindre potteplanter, men ikke hageavfall.

Bioavfall som samles inn av RIR blir omdannet til biogass og førsteklasses matjord.

Biogassen brukes som drivstoff til busser og andre kjøretøy.

TIPS

Legg bioavfallet i en plastpose og legg det i trilledunken. Da unngår du søl og skitten og illeluktende dunk. Plastposen blir sortert ut under produksjonen av biogass og matjord.

Dette er bioavfall

Brød	Nøtteskall
Eggeskall	Pasta
Fisk	Potteplanter
Frukt	Ris
Grønnsaker	Servietter
Kaffegrut og filter	Skalldyr
Kaker	Småbein
Kjøttrester	Teposer
	Tørkepapir

Dette er IKKE bioavfall

Aske	restavfall
Bleier	restavfall
Medisiner (Leveres til apotek)	
Ekskrementer fra hund og katt	restavfall
Gress	hageavfall
Juletre	hageavfall
Kvist og greiner	hageavfall
Knoker	restavfall
Sneiper	restavfall
Syrer og baser	farlig avfall
Treverk	miljøstasjon

Plastemballasje

RIR tar i mot myk plast og plastemballasje som blir brukt i husholdningene. Plasten må være ren, da skitten plast med for eksempel matrester ikke kan resirkuleres til nye produkter. Emballasje som inneholder kjemikalierester er farlig avfall og må leveres til en miljøstasjon.

Mesteparten av platen som samles inn blir til nye plastprodukter ved fabrikker over hele Europa. Plast som ikke kan gjenvinnes til nye produkter blir til brenselbriketter som erstatter kull.

Dette er plastavfall

Blomsterpotter i plast	Plastposer
CD cover i plast	Potetgullposer
Kaffeposer	Vindusspyler-væske-kanner
Plastbegre	Sjampoflasker
Plastemballasje	Sjokolade-emballasje av plast
Plastfilm/-folie	
Plastflasker	

Skru gjerne toppen av flasken – det letter arbeidet med rensing og gjenvinning.

Dette er IKKE plastavfall

Gummi	restavfall
Hagemøbler	miljøstasjon
Hårføner	EE-avfall
Kjøkkenmaskiner	EE-avfall
Kulepenn	restavfall
Ladere	EE-avfall
Ledninger	EE-avfall
Leker av plast (uten elektriske komponenter)	restavfall
Mobiltelefoner	EE-avfall
Oljekanner, tomme av plast	restavfall
Oppvaskhansker	restavfall
Plaster	restavfall
Plexiglass	restavfall
Sammensatte produkter	restavfall
Suppeposer	restavfall
Sølvpapir	glass og metall
Tusjer	restavfall
Verktøy med plastdel	restavfall
White-spirit-flasker, tomme	restavfall

Isopor – Mindre mengder kan kastes i dunken for restavfall. Større mengder må leveres til miljøstasjon.

Papir, papp og kartong

Papirinnsamling er den eldste ordningen for kildesortering i RIR-kommunene. Papirfiber kan gjenvinnes mange ganger før den må kasseres.

Papir, papp og kartong som samles inn av RIR blir til nye papirprodukter. Aviser, blader og reklametrykksaker blir til nytt avisepapir ved en av verdens mest moderne papirfabrikker, Norske Skog i Skogn i Nord-Trøndelag.

Drikkekartongene går til spesielle fabrikker der de blir gjort om til blant annet pizzaesker og annen emballasjekartong.

TIPS

Drikkekartonger skylles, brettes og stappes i kubber og legges i trilledunken for papir. Da er de enkle å sortere ut på gjenvinningsanlegget. Skriv navn og telefonnummer med tusj på drikkekartongen og bli med i trekningen av fine pengepremier. Papp og kartong legges i trilledunken.

Dette er papiravfall

Aviser	Pocketbøker
Dorullkjerner	m. myk perm
Drikkekartong	Reklame
Juicekartonger	Brosjyrer
Konvolutter	Vaskemiddel-
Melkekartonger	kartonger
Papir	Kataloger
Pappesker	Ukeblader
Pizzaesker	

Dette er IKKE papiravfall

Blåpapir	restavfall
Bomull	restavfall
Bøker, hard perm	restavfall
Glanset gavepapir	restavfall
Julepapir	restavfall
Gjennomfarget papir	restavfall
Kaffefilter	bioavfall
Post-It-lapper	restavfall
Sammensatte produkter	restavfall
Sanitetsbind	restavfall
Servietter	bioavfall
Suppeposer	restavfall
Sølvpapir	glass og metall
Teposer	bioavfall
Treverk	miljøstasjon
Tørkepapir	bioavfall

Restavfall

Restavfallet er det avfallet som er igjen når du har sortert ut det som kan materialgjenvinnes. Restavfallet fra RIR-kommunene sendes til moderne forbrenningsanlegg som varmer opp vann. Varmt vannet som produseres ved slike anlegg, varmer opp tusenvis av boliger, idrettsanlegg og bedrifter. Dermed bruker disse mindre olje og elektrisitet enn tidligere.

Dette er restavfall

Aske	Oljekanner av plast
Bleier	Papir (gjennomfarget)
Blåpapir	Pensler
Bomull	Plaster
Briller	Plastikk
Bøker med hard perm	Plexiglass
CDer	Post-It-lapper
Disketter	Sanitetsbind
Ekskrementer fra hund/katt	Sikringer
Engangsbestikk av plast	Skin
Glanset gavepapir	Sneiper
Gummi	Størket maling og beis
Julepapir	Støvsugerposer
Kulepenn	Suppeposer
Knoker	Tannbørster
Lampeskjermer	Tusjer
Leker av plast	Verktøy med plastdel
Lær	White spirit-flasker (tomme)

Dette er IKKE restavfall

Dorullkjerner	papir
Kaviar- og majonestuber	... metall
Potetgullposer	plast
Surkålposer	plast
Tannkremtuber	plast

TIPS

Kildesorter så mye som mulig. Da sparer du miljøet og får god plass i dunken for restavfall.

Glass- og metallemballasje

Glass og metallemballasje kan leveres i samme container og i samme innkast-hull på returpunkt som står sentralt plassert flere steder i kommunen din.

Glass som leveres inn blir i hovedsak brukt til produksjon av isolasjonsmater, såkalt glassvatt. Metall fra matemballasje brukes blant annet til å lage ny emballasje.

Vindusglass, ildfast glass fra for eksempel ildfaste former, krystall, porselen eller keramikk må ikke leveres på returpunktene, men leveres til miljøstasjonene.

Dette er glass og metall-emballasje

Barnematglass	Kosmetikkglass
Glassflasker	Lokk av metall
Hermetikkbokser	Pilleglass som er tomme
Importerte øl- og mineralvann-bokser	Syltetøyglass
Kaviar- og majonestuber	Sølvpapir
Korker av metall	Vin- og sprit-flasker

TIPS

Husk at det er pant for de fleste ølbokser, plastflasker for drikke og noen glassflasker. Penger tjent er penger spart...

Dette er IKKE glass- og metallemballasje

Dataskjermer	...EE-avfall
Drikkeglass	...miljøstasjon
Eksosanlegg	...miljøstasjon
Kasseroller	...miljøstasjon
Keramikk	...miljøstasjon
Krystall	...miljøstasjon
Lyspærer	...EE-avfall
Lysrør	...EE-avfall
Plexiglass	...restavfall
Porselen	...restavfall
Snømåker	...miljøstasjon
Sparepærer	...EE-avfall
Spraybokser	...farlig avfall
Stekepanner	...miljøstasjon
Takplater	...miljøstasjon
Takrenner	...miljøstasjon
Termometre, kvikksølv	...farlig avfall
TVskjermer	...EE-avfall
Vindu med isolerglass produsert etter 1965	...miljøstasjon

Elektrisk og elektronisk avfall

TIPS

Sparepærer bruker betydelig mindre energi enn vanlige pærer, men inneholder kvikksølv som er en farlig miljøgift som ikke bør komme på avveier i naturen. Hver sparepære inneholder rundt fem milligram kvikksølv og mange av disse pærene samles ikke inn på forsvarlig måte. Bruk gjerne sparepærer, men levér brukte pærer tilbake til butikken der du kjøpte dem.

Det samme kan du gjøre med alle brukte batterier du skifter ut. Levér de tilbake til forhandler eller til innsamlingsbilen for farlig avfall.

Elektrisk og elektronisk avfall er alt som trenger strøm eller batteri for å virke. Elektroniske produkter inneholder ofte miljøgifter. Det er derfor viktig at disse blir håndtert på en forsvarlig måte slik at ikke stoffer som er farlige for natur og miljø kommer på avveie.

Gamle og ødelagte elektriske produkter kan leveres gratis tilbake til butikker som selger slike produkter. Slike produkter kan også leve-

res til RIR sine miljøstasjoner, eller innsamlingsbilen for farlig avfall og grovavfall. Kast aldri elektriske og elektroniske produkter i trilleledunken for restavfall.

Elektriske og elektroniske produkter leveres **hele og uskadede**. Disse blir demontert på samleanlegg der plast, glass og metall blir resirkulert, mens de miljøfarlige stoffene blir tatt hånd om på en forsvarlig måte.

Dette er elektrisk og elektronisk avfall

Blinkesko	Kaffetraktere	Mikrobølgeovner
Brunevarer	Kassettpillere	Mobiltelefoner
Brytere	Kjøkkenmaskiner	MP3 spillere
Batterier	Kjøleskap	Radioer
Båndopptakere	Klokker	Ringeklokker
CD spillere	Komfyrer	Sparepærer
Datautstyr	Ladere	Telefoner
Elektriske artikler	Lamper	TVer
Elektroniske artikler	Ledninger	Vannkokere
Frysere	Leker med batterier og elektriske komponenter	Varmeovner
Hvitevarer	Lyspærer	Vaskemaskiner
Hårføner	Lysrør	Videospillere

Farlig avfall

Dette er avfall som kan være svært skadelig for naturen og miljøet og må derfor håndteres på en forsvarlig måte. Alt farlig avfall må leveres til en av RIR sine miljøstasjoner eller returpunkt der det er mottak av slikt avfall. Flere ganger i året har RIR egne aksjoner med innsamling av farlig avfall i kommunene. Du får informasjon i posten når denne bilen er i området der du bor.

Farlig avfall blir destruert eller deponert på godkjente og sikre anlegg. De resirkulerbare delene gjenvinnes.

Dette er Farlig avfall

Batterier, knapp- pecelle	Limrester
Batterier, opp- ladbare	Løsemidler
Bilbatterier	Maling og beis
Bilpleiemidler	Mobiltelefon- batterier
Brannsluknings- apparat	Motorolje
Båtpleiemidler	Refill til kopi- maskiner og skrivere
Impregneret treverk	Spillolje
Isolerglass pro- dusert mellom 1965 og 1975	Spraybokser
Kjemikalier	Sprøytmiddel
Lakkrester	Syrer og baser
	Tomme og tørre malingsspann
	Ugressmiddel

Dette er IKKE Farlig avfall

Aske	restavfall
Dekk	forhandler
Engangsgriller	jern og metall
Medisinrester	apotek
Oljekanner i plast	restavfall
Pensler	restavfall
Sikringer	EE-avfall
Verktøy med plastdeler	restavfall
Vindu med isolerglass produsert etter 1965	miljøstasjon
Vindusspylervæskeskanner	plast

Eksplosjonsfarlig avfall

Ammunisjon, fyrverkeri eller andre eksplosiver er ikke noe RIR skal håndtere. Har du slikt hjemme eller finner det i naturen eller andre steder, ring Politi på tlf. 02800 som vil sørge for sikker innsamling og destruksjon.

Bruk originalemballasjen når du skal levere farlig avfall, slik at det går tydelig fram hva slags stoff det er. Om etiketten er borte eller du må bruke annen emballasje, sørg for at emballasjen blir merket tydelig med hva den inneholder.

Klær, tekstiler og sko

Rene og gode klær, sko og andre tekstiler kan du levere direkte til RIR sin samarbeidspartner Fretex eller legge dem i en av innsamlingscontainerne som er merket tøyinnsamling. Containerne er plassert på miljøstasjonene og enkelte returpunkt.

I prinsippet kan alt som er brukbart gis til Fretex. Det trenger ikke en gang være brukt. Du kan rett og slett ha feilvurdert størrelsen på buksa du kjøpte, forandret smak eller fått to like julegaver.

Fretex-butikkene er først og fremst kjent som en gjenbrukskjede der de videreselger produktene, men du kan også levere tøy og andre tekstiler som er utslitt. Disse blir sortert ut og benyttet til filleproduksjon.

Uansett hva du leverer MÅ det være tørt og rent.

Det er ikke bare klær og sko som kan legges i Fretex-containerne, også andre tekstiler som gardiner, håndklær, pledd og sengetøy. Det som ikke selges i brukbutikker i Norge sendes utenlands eller går til filleproduksjon. Men husk, alt må være tørt og rent.

Annet avfall

Hageavfall

Hageavfall kan brukes som kompost for de som komposterer selv. Det kan også **leveres gratis** til miljøstasjonen i din kommune.

Eternitt og PCB vindu

All **eternitt** inneholder asbest. Isolerglass som er produsert i perioden 1965 til 1975 inneholder **PCB**. Asbest er svært helseskadelig og PCB er en av de farligste miljøgiftene vi har. Begge deler må derfor behandles forskriftmessig og trygt slik at det ikke kommer på avveie i naturen. Riving av eternitt krever at du bruker verneutstyr, og all eternitt som skal kastes må pakkes inn og leveres til RIR sin miljøstasjon i Årødalen.

Isolerglass som er produsert i perioden 1965 til 1975 må leveres til en av RIR sine miljøstasjoner.

Har du spørsmål om eternitt og isolerglass kan du kontakte RIR.

Trevirke og impregnert tre

Vanlig trevirke leveres til RIR sin miljøstasjon i din kommune. Der blir det sortert og levert til energigjenvinning.

Impregnert tre må leveres separat. Gammelt impregnert trevirke inneholder tungmetaller med bla kreftfremkallende stoffer. Miljøgiftene i impregnert treverk går etter hvert over i omgivelsene. Du bør derfor ikke ha impregnert treverk i grønnsakbedet eller der du oppbevarer mat. Nyere impregnert trevirke inneholder ikke tungmetaller, men skal fortsatt leveres separat.

Impregnert treverk må ikke brennes i vanlige ovner eller på bål. Det dannes da giftige gasser og en svært giftig aske. Impregnert treverk må leveres til et godkjent avfallsanlegg som RIR sine miljøstasjoner som vil behandle det som farlig avfall.

Stikkordsliste for sortering av avfall

TYPE AVFALL

SORTERING/LEVERING

A

Ammunisjon	Farlig avfall/leveres politiet
Aske	Restavfall/henteordning
Aviser	Papir/henteordning

B

Batterier, knappcelle	Farlig avfall/leveres forhandler
Batterier, oppladbare	Farlig avfall/leveres forhandler
Batterier, vanlige	Farlig avfall/leveres forhandler
Bein, små	Bioavfall/henteordning
Bilbatterier	Farlig avfall/leveres forhandler
Bilpleiemidler	Farlig avfall/leveres returpunkt
Bleier	Restavfall/henteordning
Blomsterpotter i plast	Plast/henteordning
Blåpapir	Restavfall/henteordning
Bomull	Restavfall/henteordning
Brannslukkingsapparat	Farlig avfall
Briller	Restavfall eller Fretex
Brunevarer	EE-avfall/leveres forhandler
Brytere	EE-avfall/leveres forhandler
Brød	Bioavfall/henteordning
Bøker, hard perm	Restavfall/henteordning
Bøker, myk perm	Papir/henteordning
Bølgepapp	Papir/henteordning
Båtpleiemidler	Farlig avfall/leveres returpunkt

C

CD-cover	Plast/henteordning
CD-plater	Restavfall/henteordning
CD-spillere	EE-avfall/leveres forhandler

D

Datautstyr	EE-avfall/leveres forhandler
Dekk	Leveres forhandler

TYPE AVFALL

SORTERING/LEVERING

Disketter	Restavfall/henteordning
Drikkeglass	Restavfall/henteordning
Drikkekartonger	Papir/henteordning
Dusjforheng	Restavfall

E

Eggeskall	Bioavfall/henteordning
Ekskrementer	Restavfall/henteordning
Elektriske artikler	EE-avfall/leveres forhandler
Elektroniske artikler	EE-avfall/leveres forhandler
Engangsbestikk, plast	Restavfall/henteordning
Engangsgriller	Glass og metall/returpunkt
Eternitt	Farlig avfall/miljøstasjon

F

Fargepatroner til skrivere	Restavfall/henteordning
Fisk	Bioavfall/henteordning
Frukt	Bioavfall/henteordning
Frysere	EE-avfall/leveres forhandler

G

Gips	Restavfall/henteordning
Gjær	Bioavfall/henteordning
Glassfiber (eks. båter)	Restavfall/miljøstasjon
Glassflasker	Glass og metall/returpunkt
Glava isolasjon	Restavfall (ikke brennbar)
Gress/planter/kvister	Hageavfall/miljøstasjon
Grønnsaker	Bioavfall/henteordning
Gummi	Restavfall/henteordning

H

Hagemøbler, plast	Restavfall/miljøstasjon
Hermetikkbokser	Glass og metall/returpunkt
Hvitevarer	EE-avfall/leveres forhandler
Hårfønere	EE-avfall/leveres forhandler

Stikkordsliste for sortering av avfall

TYPE AVFALL

SORTERING/LEVERING

I J

Isopor små mengder	Restavfall
Isopor større mengder	Miljøstasjon
Juicekartonger	Papir/henteordning
Julepapir	Restavfall/henteordning
Juletre	Hageavfall/miljøstasjon

K

Kaffegrut og filter	Bioavfall/henteordning
Kaker	Bioavfall/henteordning
Kartong	Papir/henteordning
Kaviartuber	Glass og metall/returpunkt
Keramikk	Restavfall/henteordning
Kjemikalier	Farlig avfall/returpunkt
Kjøkkenmaskiner	EE-avfall/leveres forhandler
Kjøleskap	EE-avfall/leveres forhandler
Kjøttrester	Bioavfall/henteordning
Klokker	EE-avfall/leveres forhandler
Klær	Restavfall eller Fretex
Knoker	Restavfall/henteordning
Konvolutter	Papir/henteordning
Kork	Bioavfall/henteordning
Korker, metall	Glass og metall/returpunkt
Kosmetikkglass	Glass og metall/returpunkt
Krystall	Restavfall/henteordning
Kulepenner	Restavfall/henteordning
Kvister	Hageavfall/miljøstasjon

L

Ladere	EE-avfall/leveres forhandler
Lakkrester	Farlig avfall/returpunkt
Lamper	EE-avfall/leveres forhandler
Lampeskjermer	Restavfall/henteordning

TYPE AVFALL

SORTERING/LEVERING

Ledninger	EE-avfall/leveres forhandler
Leker, plast	Restavfall/henteordning
Lim	Farlig avfall/returpunkt
Lokk, metall	Glass og metall/returpunkt
Lyspærer	EE-avfall/leveres forhandler
Lysrør	EE-avfall/leveres forhandler
Lær	Restavfall/henteordning
Løsemidler	Farlig avfall/returpunkt

M

Majonestuber	Glass og metall/returpunkt
Maling og beis, størknet	Restavfall/henteordning
Maling og beis, vått	Farlig avfall/leveres returpunkt
Medisinrester	Leveres apotek
Melkekartonger	Papir/henteordning
Metallgjenstander	Metall/miljøstasjon
Mobiltelefoner	EE-avfall/leveres forhandler
Motorolje	Farlig avfall/returpunkt

NO

Nøtteskall	Bioavfall/henteordning
Oljekanner, plast	Restavfall/henteordning

P

Papir	Papir/henteordning
Papir, gjennomfarget	Restavfall/henteordning
Pappesker	Papir/henteordning
Pasta	Bioavfall/henteordning
Penner	Restavfall/henteordning
Pensler	Restavfall/henteordning
Pilleglass, tomme	Glass og metall/returpunkt
Plastbegre	Plast/henteordning
Plastballasje	Plast/henteordning
Plaster	Restavfall/henteordning

Stikkordsliste for sortering av avfall

TYPE AVFALL

SORTERING/LEVERING

Plastfilm/-folie	Plast/henteordning
Plastflasker	Plast/henteordning
Plastposer	Plast/henteordning
Plexiglass	Restavfall/henteordning
Porselen	Restavfall/henteordning
Post-It-lapper	Restavfall/henteordning
Potetgullposer	Plast/henteordning
Potteplanter	Bioavfall/henteordning
R	
Radioer	EE-avfall/leveres forhandler
Refill til kopimaskin/skriver	Farlig avfall/leveres forhandler
Reklametrykksaker	Papir/henteordning
Ris	Bioavfall/henteordning
S	
Sammensatte produkter	Restavfall/miljøstasjon
Sanitetsbind	Restavfall/henteordning
Servietter	Bioavfall/henteordning
Sikringer	Restavfall/henteordning
Skalldyr	Bioavfall/henteordning
Skin	Restavfall/henteordning
Sko	Restavfall eller Fretex
Sneiper	Restavfall/henteordning
Spillolje	Farlig avfall/returpunkt
Sparepærer	EE-avfall/leveres forhandler
Sprøyter	Leveres apotek
Sprøyte- og ugressmiddel	Farlig avfall/returpunkt
Stearinlys	Bioavfall/henteordning
Støpejern	Jern og metall/returpunkt
Støvsugerposer	Restavfall/henteordning
Suppeposer	Restavfall/henteordning
Surkålposer	Plast/henteordning

TYPE AVFALL

SORTERING/LEVERING

Sykler	Jern og metall/miljøstasjon
Syltetøyglass	Glass og metall/returpunkt
Syrer og baser	Farlig avfall/returpunkt
Sølvpapir	Glass og metall/returpunkt
T	
Takpapp	Restavfall
Tannbørster	Restavfall/henteordning
Tannkremtuber	Plast/henteordning
Tekstiler	Restavfall/henteordning
Telefonkataloger	Papir/henteordning
Termometre, kvikksølv	Farlig avfall/leveres apotek
Termometre, andre	EE-avfall/leveres forhandler
Teposer	Bioavfall/henteordning
Treverk	Leveres miljøstasjon
Trykkimpregnert trevirke	Farlig avfall/miljøstasjon
Tusjer	Restavfall/henteordning
TVer	EE-avfall/leveres forhandler
Tørkepapir	Bioavfall/henteordning
UVW	
Ukeblader	Papir/henteordning
Varmeovner	EE-avfall/leveres forhandler
Vaskemaskiner	EE-avfall/leveres forhandler
Vaskemiddelkartonger	Papir/henteordning
Verktøy, med plastdeler	Restavfall/henteordning
Verktøy, metall	Leveres miljøstasjon
Videospillere	EE-avfall/leveres forhandler
Vin- og spritflasker	Glass og metall/returpunkt
Vinduer produsert etter 1975	Leveres miljøstasjon
Vindu m/isolerglass prod. 1965-75	Farlig avfall/miljøstasjon
White spirit flasker, tomme	Restavfall/henteordning

I stedet for å kaste ting du ikke har bruk for lenger, bør du forsøke å selge gjenstanden eller gi den bort til noen som har mer bruk for den. Klær og sko kan du levere til RIR sin samarbeidspartner Fretex.

Andre gjenstander kan du forsøke å **selge gjennom www.rir.no/brukt-bua, en avisannonse, gjennom salgs- eller byttesider på internett eller oppslag i nærmiljøet**. Både du og miljøet tjener på gjenbruk.

Det finnes også en rekke **brukthandlere** som tar i mot brukbare gjenstander. Brukthandlere kjøper og selger antikviteter, møbler, bøker mm. Sjekk under brukthandler på gule sider i telefonkatalogen eller søk etter slike på internett.

Flere **idrettslag arrangerer også byttedager** der du kan selge eller bytte brukt sportsutstyr. Dette er et godt alternativ til å kaste brukbart utstyr eller å kjøpe nytt. Mange foreninger arrangerer også **loppemarked** der du kan levere inn eller kjøpe ting og tang av alle slag.

RIR sitt elektroniske loppemarked finner du på internettadressen www.rir.no/brukt-bua. Her kan du kjøpe og selge gjenstander – helt gratis!

RIR har en bemannet miljøstasjon i hver kommune. Der kan du levere alle typer avfall. Adresser og åpningstider finner du i spalten under.

Der er også satt ut en rekke **returpunkter rundt om i kommunen din**. Dette er **containere** hvor du når som helst kan kvitte deg med **glass, metall og klær**.

Ved noen av de betjente returpunktene kan du også kaste farlig avfall.

Returpunktene er utplasserte sentralt ved butikker og bensinstasjoner. Lurer du på hvor nærmeste returpunkt er, kan du slå opp på www.rir.no.

Miljøstasjoner

AUKRA MILJØSTASJON:

Rothaugen Tlf. 71 17 38 94
Åpningstider:
Man/tirs: 13.00 - 19.00
Tor: 13.00 - 19.00

EIDE MILJØSTASJON:

Svanpro Tlf. 71 29 65 70
Åpningstider:
Man: 09.00-19.00
Tirs/ons/fre: 09.00-15.00
Tors: 09.00 - 19.00 (sommertid*)
Tors: 09.00 - 15.00 (vintertid)

FRÆNA MILJØSTASJON:

Eidem, tlf. 71 21 34 50
Åpningstider:
Man/tirs/ons: 09.00-16.00
Fre: 09.00-16.00

GJEMNES MILJØSTASJON:

Batnfjordsøra Tlf. 916 19 608
Åpningstider:
Tirs-ons: 13.00-19.00

MIDSUND MILJØSTASJON:

AS Miljøtransport Tlf. 71 27 91 50
Åpningstider:
Tirs: 13.00-19.00 (sommertid*)
Tirs: STENGT (vintertid)
Tors: 13.00-19.00

MOLDE MILJØSTASJON:

RIR-anlegget i Årødalen
Tlf. 71 21 34 50
Åpningstider:
Man: 08.00-19.00
Tirs/ons/fre: 08.00-15.00
Tors: 08.00-19.00 (sommertid*)
Tors: 08.00-15.00 (vintertid)

NESSET MILJØSTASJON:

Bersåshaugen Tlf. 915 10 505
Åpningstider:
Tirs: 13.00 -19.00
Tors: 13.00 -19.00 (sommertid*)
Tors: STENGT (vintertid)

*Sommertid: 29. mars - 25. oktober

10 miljøtips

1. Kjøp kvalitet – unngå dårlige produkter og unødvendig emballasje.
2. Kast aldri miljøfarlig avfall i naturen.
3. Levér tøy som kan brukes av andre i Fretex-containerne.
4. Hvis mulig, kjøp produkter som bruker strømnettet fremfor batterier. Batterier skaper generelt mer søppel og miljøgifter, og er mindre energieffektive.
5. Forbruk er et av de største miljøproblemene i vestlige land. Ved å bli med i en byttering, trenger du ikke kjøpe like mange ting som før.
6. Kjøp leker som holder lenge, og som lar seg reparere. Velg gjerne ubehandlede treleker til småbarn. Kjøp dem i butikken eller lag selv.
7. Et hvert unødvendig produkt kan anses som en belastning på miljøet gjennom unødig bruk av transport og emballasje. De fleste steder i Norge er vannet som kommer ut av springen minst like sunt og rent som det vannet du kjøper i flaske i butikken.
8. For den som vil kjøpe hagemøbler fins det mange alternativer. Hagemøbler i tropisk tre er et fristende valg for mange, men bryr du deg om regnskogen bør du velge møbler i andre materialer.
9. Alle vaskemidler inneholder kjemiske stoffer som påvirker miljøet. Bruk mikrofiberkluter. Med dem kan du i mange tilfeller klare deg helt uten bruk av vaskemidler. Trenger du vaskemidler, velg de med miljømerke.
10. Av og til kommer behovet for å rydde og vaske, og tømme boder, kjellere og loft for gamle og unyttige spindellevssamlere. Men ikke lag mer søppel enn nødvendig. Ved å gi bort brukbare ting, reparere og sortere riktig kan du begrense søppelmengden og miljøbelastningen.

Lurer du på noe når det gjelder avfall og kildesortering? Sjekk vår nettside www.rir.no eller kontakt oss.

Romsdalshalvøya Interkommunale
Renovasjonsselskap IKS,
Årøsetervegen 56, 6422 Molde
Tlf.: 71 21 34 50 • Fax: 71 21 34 60
rir@rir.no • www.rir.no

